

MÜLLER · LAJOS · S. J.
LEÁNYBARÁTKOZÁSOK

MÜLLER LAJOS S. J.:

LEÁNYBARÁTKOZÁSOK

(A „LEÁNYHIVATÁSOK” FOLYTATÁSA.)

KIADÁS

BUDAPEST, 1940

K O R D A R. T. K I A D Á S A

419/1940. Imprimi potest. Budapestini, die 25. Apr. 1940.
Eugenius Somogyi S. J. Praep. Prov. Hungariae. —
Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. censor dioe-
sanus. Nr. 3005/1940. Imprimatur. Strigonii, die 29.
Apr. 1940. Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

Korda R. T. nyomdája. Budapest, VIII., Csepregy-u. 2.

I.

„A szív az ember.”

(„Le coeur c'est l'homme.”)

Jól mondotta valaki, hogy a világ története voltaképen a vallás története. És ha ez így van, akkor azt is mondhatjuk, hogy a világ története a szeretetnek a története, mert a vallásban a lényeg a szeretet: az isten — és felebaráti szeretet. Mennyivel inkább elmondhatjuk mindezt az egyes emberek élet-történetéről. Igen! A te életed története is voltaképen a te szíved története, a te szeretetednek története. A szeretet pedig, jóllehet lényegében egy, de több szálból fonódik össze.

A jelen kis értekezésünkben csakis egyik szála foglalkoztat minket, amely főleg a fiatalok életében oly fontos, csaknem vezérszerpet játszik, és ez a baráti szeretet.

A Teremtő, mikor az embert alkotta, rajta hagyta az ő névjegyét. Isten, mint Ő maga kinyilatkoztatta nekünk, maga a szeretet. Senki sem adhat mást, mint Madách szépen mondja, mint ami a lényege. Az ember legbel-sejébe is, mint csírárt, rúgót, a szeretetet oltotta.

Az ember még szinte öntudatra sem ébredt, máris szíve mélyén valamit lágyan és édesen olvadozni érez. Még maga sem tudja, hogy mi is voltaképen az. Később rájön és meg is tudja a nevét: „szeretek”. Szeretem azt a kedves, drága lényt, akinek keblén álmodom első édes álmaimat, akit maga a természet mamának tanít nevezni. Szeretem aztán azt, akitől bár kissé távolabb érzem magam, de akinek kedves, barátságos tekintetéből kiolvasom, hogy ha nem is éppen olymódon, de anyámmal egyaránt szeret. És a természet ösztöne azt mondatja velem: apa. Kinyujtom azután kezeckéimet testvérkéim felé. Érzem, hogy azok is szeretnek és én is szeretem őket. Később fejlődő korommal ez az ösztönszerű érzés mind öntudatosabbá válik és kifejti, kinyilatkoztatja bennem igazi természetét, ami az *odaadás*.

Aki öntudatosan szeret, az kívánczik adni, segíteni, vigasztalni, ápolni, szóval magamagát odaadni. Szépen mondja erről a tárgyról *Lacordaire* a világnak egyik leghíresebb szónoka: „Az odaadás önmagunk feláldozása. Aki nem jut eddig, az nem is szeret. Aki szeret, az magát odaadja. Ez a szeretetnek természetes következménye.”

Ez az Istentől belénk oltott ösztön éppen azért állandóan arra indít és hajt minket, hogy másokkal összeköttetést keressünk, hogy

legyen valaki, akinek magunkat odaadhassuk, szóval, hogy barátkozzunk.

Olyannyira természetes ez az emberben, hogy ha nem talál barátot, vagy ha felajánlott szeretetét nem viszonzózzák, ha szeretetében csalódik, akárhányszor állatokhoz, virágokhoz fordul, azokat mintegy megszemélyesíti, hogy azokkal barátkozzék. Az ember bizonyos értelemben barátkozhatik lóval, kutyával, macskával, sőt mint esetek bizonyítják, egérkével, pókkal is, mint Róbert Bruce és Pelico Silvio története igazolja.

Schelley szerint az ember a sivatagban megbarátkozik a pálmával, vagy pedig a nagyvárosi bérkaszárnnyák egy-egy padlás-szobájában baráti viszonyt tarthat fenn a cserép muskátlival. Becézi, ápolgatja, beszélget vele. Ilyen szeretetszomjas az emberi szív!

Érdekes feljegyzésünk van erre az első francia császárság idejéből. Egyik politikai fogoly, akinek szíve ott künn a nagyvilágban a sok hűtlenség és csalódás folytán sokat szenvedett, a szokott séták alkalmával a fogház udvarának közepén palántát lát előbújni, amelynek magvát bizonyára átröppenő madárka ejtette el. Napról-napra figyel a rab a palánta fejlődését és lassankint megbarátkozik vele. Elhíheti önmagával, hogy a kis virágszál is megérti őt és csupa rokonszenvből, vonzalomból, szeretetből, viszontbarátságból bontogatja számára szirmait, vi-

rágait. Akar hálából tetszeni. A virág azonban nőttön-nőtt és végtére a fogházörnek úgy tűnt fel, hogy a rabok rendes sétájának útjában van és így a jó rend érdekében el kell pusztulnia. A politikai fogoly esdve kéri az őrt, kímélje a kis barátját vagy legalább addig halassza az ítélet végrehajtását, míg számára a császárhoz kegyelemért nem folya-
modik. Belebetegszik az aggodalomba, hogy esetleg mentési akciója nem sikerül. Be is nyújtja haladék nélkül a kegyelmi kérvényt a zsarnok császárhoz, Napoleonhoz. És a kőszívű tirannus elcsodálkozva és megrendülve olvassa, hogy egykori kevély ellenfele nem a saját szabadságáért, életéért könyörög, hanem csodás bőbeszédűséggel, amely csak a forró szeretetből bugyoghat elő, a fogházudvar árva virágáért nyújt be kegyelmi kérvényt.

Világos, hogy ez már beteges megnyilvánulása annak a nagy igazságnak, hogy az emberi szívnek barátságra van szüksége, barátot keres, mert úgy érzi, hogy barát nélkül el nem lehet.

A barátság problémája mindenkire fontos, de senkire nézve sem olyannyira, mint a fiatal leányra nézve, akinek életében oly nagy szerepet játszik az érzés, a szív, a szeretet. Benne igazán: „A szív az ember.” „Le coeur c'est l'homme.”

És valóban nincs is hatalom, amely főleg a

fiatal leányt a jóra, de a rosszra is annyira vonzaná, s az úton, melyre lépett kitartóbbá tenné, mint a szeretet, és pedig annak egyik legnemesebb válfaja, amelyről most szólni akarunk: a baráti szeretet. Fontosságát csak növeli, mert ez a szeretet szokott kiindulópontja lenni minden egyéb földi szeretetnek is.

II.

A szív az Istené.

Az első, ami e kérdés analízisének, boncolásánál megfejtésre vár: vajjon rendelkezünk-e, és pedíg mily mérvben, mily címen azzal a szívvel, amelyet Isten kizárólag önmagának, önmagáért teremtett és amelyről parancsot is adott: „Szeresd a te Uradat Istenedet *teljes szivedből és teljes lelkedből és teljes elmédből.*” (Mt. 22, 37.) „És teljes erődből.” (Mk. 12, 33.) Tehát jut még más számára is hely abban a szívben, amelyet Isten kizárólagossággal önmaga számára foglalt le?

Tisztázzuk eleve ezt a fontos és a mi ügyünkben döntő kérdést!

Isten maga a lét tengere, aki magát Mózes előtt jellegzetesen így nevezte meg: „Én vagyok, aki *vagyok.*” (Exod. 3, 14.) Ő tehát egyben minden létnek és így minden jónak forrása. Ami jó, szép, kedves és kellemes csak fellelhető a mindenségben, az mind az Ő kisugárzása, Ő belőle árad. Benne mindez

megvan valami magasabb módon és végtelen fokban. Ő minden jó összege, és pedig végtelen hatványon. Éppen azért Ő tudna vég és határ nélkül többet is adni, mint amennyit valójában ad. És mindennek ellenére, — ó csodák csodája! — Ő bármennyit is ad — nem lesz, nem lehet soha szegényebb, vagy jobban mondva kevésbé gazdag. Minő csodálatos lény is az Isten! Szinte elalél az ember értelme, hacsak reá gondol is.

Nagyon világos és észszerű tehát a következtetés: mivel Isten mindennél végtelenül jobb, szebb és értékesebb, tehát Őt mindenneknél inkább, tehát *mindenekfelett* kell szeretnem.

És mivel minden *csakis* általa jó és mindenben Ő a jó, azért voltaképen *egyedül* Őt kell szeretnem.

Ebből aztán mindjárt azt a szinte kézzelfogható következtetést is levonhatom, hogy mily esztelenség, örültség és gonoszság, ha Istent bármely teremtett dologért, személyért vagy tárgyért odadobom, megvetem, feláldozom. Ennek rettentő, katasztrófális következményei lesznek e világon, de legalább is az örök életben. De már az is nagy oktalanság és sérelem a Teremtőre nézve, bármely teremtményt Nála jobban szeretni.

Azonban szinte látom, mind ébrednek fel erre lelkünkben a kízó problémák s nehézségek:

„Az én szívem még más szeretetre is érez vágyat, ösztönt. Én akarom Istenen kívül még szüleimet, testvéreimet, leendő élettársamat és barátnőimet, barátaimat is szeretni.”

„Sőt ha őszinte akarok lenni, be kell valanom, hogy ezek a szeretetek sokkal eleve-
nebbek, hatalmasabbak s erőszakosabbak
bennem, mint az istenszeretet.”

A felelet minderre nem nehéz.

Ami az első nehézséget illeti, minthogy Isten nemcsak önmagában, hanem másban is jó, tökéletességeit nemcsak önmagában birtokolja, hanem teremtményeiben is szét-
árasztja, így nincs semmi akadálya annak, hogy Őt nemcsak önmagában, hanem teremtményeiben is, szülőben, hitvesben, jegyesben, barátban is szeressük. Ha mi az Ő akarata, tetszése szerint szeretünk, akkor voltaképen, szinte öntudatlanul is, Őt szeretjük.

A második nehézségre pedig ez a feleletünk: Többféle szeretetet különböztetünk meg, a szerint, amint a velejáró gyönyör-
ézetet tisztán csak szellemi alkotórészünkben, a lélekben, vagy egyben érzéki természetünkben, avagy pedig testünk alacsonyabb erőiben, ösztöneiben is szétönti.

Az első szeretet tehát a szellem, a lélek dolga, az *értelemnek és akaratnak* gyönyörteli vonzalma, odaadása. Így szeretnek az angyalok, éspedig hatalmasan. Így szeretjük

mi is a tisztán szellemi dolgokat: a tudományt, művészetet, elsősorban az Istent.

A második az érzékek, a vér, az idegek dolga. A vér hevesebben lüktet, a szív erősebben dobog és a gyönyörézés többé-kevésbé intenzíven érzéki természetünkben áradoz, a nélkül, hogy testünk alacsonyabb ösztönei megmozdulnának. Ez az emberi, természetes szeretet, amellyel a szülő gyermekét, a hitves hitvesét, a jegyes jegyesét tisztán szereti. Ezt a szeretetet neveztük mi a „*Leányhivatások*” című könyvecskében, amikor a leányszívet a másik nem érdekelni kezdi: „*lelki ösztönnek.*”

Mindjárt azt is megjegyzem, hogy az eddig említett két szeretet, a *szellemi* és az *érezki*, összehullámozhatnak. Megesik ugyanis, hogy valakit szeretünk, nemcsak azért, mert erényes és okos, hanem azért is, mert szép és kedves. És a kettős szeretetnek ez az összehullámzása, nálunk embereknél, valami természetes dolog. Hiszen a szellemi és érezki természet, a test és lélek bennünk egy lényt, egy állagot alkotnak.

Azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy bennünk nemcsak a szellemi, hanem az érezki szeretet, sőt a szent házasságban még az alacsonyabbrendű, testi szeretet is alkalmas arra, hogy amennyiben Isten törvényéhez szabja magát, a jószándék által természetfeletti méltóságra emelkedjék

és így valóságos erénnyé váljon, amely az égben örök jutalomra számíthat.

Erről a legutóbb említett szeretetről azonban, mely egyébként bennünk az állatokkal közös, itt nem szólunk. Ez a szent tisztaság kérdéséhez tartozik.

Mindezt előre kellett bocsátanom, hogy a második nehézségre, amely abból ered, hogy érzelmeinket a teremtmények szeretetében sokkal élénkebbeknek tapasztaljuk, feleletet adhassunk.

Ezt a feleletet már abban a felosztásban, amelyet a szeretetről adtunk, megtalálhatjuk.

Az érzelmi és az értékelő szeretet.

Ne nyugtalanzkodjunk tehát a miatt, hogy érzelmeink olykor, sőt legtöbbszörre élénkebben karolják át a teremtményeket, mint azok forrását és adományozóját, Istent. Istent ugyanis mi, mert tiszta szellem, inkább csak szellemileg, vagyis értelmünkkel és akaratunkkal tudjuk szeretni. Ámde értelmi és akaratú tényeink, jóllehet bennünk a legfontosabbak és sorsdöntők, de nem a legérezhetőbbek és távolról sem oly erőszakoskodók, mint a szív, a vér, az idegek mozgalmi. Ezeket pedig inkább az hozza mozgásba, hevületbe, amit látok, hallok, tapintok, amit ölelhetek, csókolhatok. És ha ilyenek-

től kell válnom, sokkal fájóbb sebet ütnek lelkemen, mint a tisztán szellemi dolgoktól való elszakadás. Ámde mindebből éppen nem következik, hogy amihez *érzékileg* jobban vonzódok s aminek vagy akinek elvesztését *inkább* fájlalom, azt egyben *többre is becsülöm* szellemi szeretetem tárgyánál. Meglehet, hogy érzelmileg egy személyt jobban szeretek, mint Istent, de azért Isten kedvéért mégis le tudok róla mondani. Ha apámat, anyámat elvesztettem, koporsójuknál jobban zokogok, mint mikor Istennek megbántását kell megbánnom. De azért, ha Istennek súlyos megbántásával tudnám csak szüleimet visszakapni, feltámasztani, a világ kincséért sem tenném meg. Mert bár szüleimet *érzelmileg* szeretem, de azért Istent még náluk is, és *mindennél* *többre* becsülöm, értékelem.

Mindenesetre szép és illő volna, hogy Istent érzelmileg is mindenekfelett szeressem, de sajnos, itt a földön ez a legtöbbször felülmúlja gyarló, emberi természetem lehetőségeit. Éppen azért Isten azt nem is követeli tőlem. Megelégszik azzal, ha őt értelemmel és akaratommal mindenekfelett értékelem, jóllehet ez érzéki természetemnek heves csatákat s nagy áldozatot jelenthet.

Bizonytal a vértanúk akárhányja is érzékileg és érzelmileg inkább ragaszkodott az élethez, mint Istenhez, de mikor össze kellett

mérnie Istent és a földi életet, mégis csak Istent választotta az élet helyett, mert Istent mégis csak többre *becsülte*. Fájdalmak és testi-lelki gyötrődés közt váltak meg az élettől és mindattól, ami az életben csak kedves az embernek. De lemondottak, mert Istent mégis többre értékelték. Nagyon ritka eset a vértanúk életében is, hogy az istenszeretetet oly hévvel emésztette őket, hogy az áldozattal járó fájdalmat nem is érezték. Így Szent Tibornak, akit pogány bírái parázsón járni kényszerítettek, ezek nem parazsaknak, hanem rózsáknak tüntek. Isten csaknem minden választottjára, bizony sokkal inkább illenek a próféta igéi: „Az én gyengédeim kemény utakon (nem pedig rózsákon) járnak.” (Baruk 4, 26.)

A Machabeusok anyja, Szent Meliton anyja, Szent Perpetua és annyi más szent asszony, élükön a legnagyobbal, a Boldogságos Szűzzel, sok könny és gyötrődés közt hozták meg az áldozatot, lemondván a forrón, az életnél is jobban szeretett gyermekükről. De meghozták. Mert Istent mindennél, még életüknél, még gyermeküknél is többre értékelték.

És ezt sohase felejtjük! Az élet még a mi szívünket is ily szörnyű próba alá vetheti. Lehet, hogy Isten tőlünk is áldozatot kíván, lemondást oly dologról vagy személyről, amelyet vagy akit — úgy érezzük, job-

ban szeretünk az életünknel. És — úgy lehet — mégis csak meg kell hoznunk az áldozatot. Mert Isten mindennél többet ér és nélküle minden egyéb mit sem ér. Valószínűleg ezen a kérdésen fog eldőlni a mi földi és örök sorsunk is. Két vagy több szeretet fog szívünkben csatára kelni.

Attól függ majd minden, hogy — bár talán vérző szívvel — mi melyik pártjára állunk, a pálmát melyiknek nyújtjuk? Ettől függhet örök boldogságunk vagy kárhozatunk.

Csak ezek előre bocsátása után foghatunk biztos szemmel, biztos kézzel a barátkozás érdekes és fontos kérdésének boncolásába, hogy t. i. mi a barátság, mint vélekedjünk róla, és mily álláspontot foglaljunk el vele szemben. Munkánk most már elég könnyű lett. Csak alkalmazzuk az előadott irányelveket a barátság, a barátkozás kérdésére.

III.

Szabad-e Istenen kívül mást is szeretni?

Kifejtettük nemde, hogy voltaképen Isten az, aki mindenben a szép, a jó, a kedves. Ő a szép a természetben és a legnagyobb művészek, költők, csak a természet Alkotójától kölcsönzött és ellesett képekkel, gondolatokkal gyönyörködtetnek. Igen! Isten a szép, a ragyogó csillagokban, a színek pazar pompájával reszkető napfényben, a csillogó glecserekben, az andalítóan csobogó hegyipatakokban, amely aranyos kavicsot görget. Ő szép a sudár pálmákban, a rózsában, a liliumban, a lég magasán keringő sasban, a játszi bárányfelhőkben. Ő a szép és még százszorta szebb az emberi lélekben, annak kisugárzásában, amely az Ő szépségéről, kedvességéről tanúskodik.

Szabad-e tehát a lelket, annak remekbe készült edényével, a testtel együtt, szóval az *embert* is szeretnem, érette lelkesednem, iránta odaadást, önfeláldozást tanúsítanom?

És ami szorosabban a mi ügyünket illeti, lehet-e barátom, barátnőm, aki számomra

többet jelent más embereknél és bizonyos értelemben az egyedüli, akiért hevesebben ver a szívem?

Más szóval, ha találkozom az élet utain olyannal, akinek lelki tulajdonságai az enyémetek mintegy kiegészítik és aki éppen azért megnyeri szimpátiámat, szívemet, vajjon választhatom-e az ilyet barátomnak, barátnőmnek? Szerethetem-e az ilyet mélyebben, melegebben, odaadóbban, mint a másikat?

Szabad-e, nem-e?

A kérdésre azt felelem, hogy igen, szabad. Sőt ha a barátság nemes, tiszta, lelki, szellemi előnyökre alapozott és így biztosan nemes és tiszta marad, akkor egyike a legszebbeknek, legmagasztosabbaknak, amit a földi lét csak nyújthat nekünk szegény vándoroknak.

Az istenszeretet kára nélkül, sőt előnyeivel szerethetem barátnőmet, szerethetem rokonszenvvel, szívvel, odaadással, önfeláldozással, hűségesen. Hiszen ily ideális szeretetben Isten az, aki a szíveket összefűzi, az Ő szeretete a lánc, a kapocs, Őt szeretjük ilyenkor egymásban.

Boldog ember, kinek Isten ily barátot adott. Halljuk csak magát Istent, mennyire értékeli Ő maga ezt a nagyszerű ajándékát?

„A hív barát erős oltalom és aki ilyet talál, kincset talál. A hív baráthoz semmi sem hasonlítható és nem méltó az arany és ezüst értéke az ő hűségének jóvoltához. A hív

barát az életnek és halhatatlanságnak orvos-sága, és akik félik az Urat, megtalálják azt." (Jéz., Sir. fia 6, 14—16.)

A Szentléleknek emez idézett igéit szinte szószerint tapasztalta magán *Diepenbrock Menyhért* bíboros, a német katolikus Egyház egyik díszje. (Mh. 1853 január 20.)

A rakoncátlan fiatal Diepenbrock báró sok gondot okozott szüleinek. A katonai pályára lépett. Egy alkalommal, mikor éppen otthon tartózkodott, családjukat meglátogatta a kedves modoráról közismert *Sailer* püspök. Menyhért kerülte a püspöknek a közelségét is. Még az asztalhoz sem akart jönni, nehogy vele találkozzék. De Bernát bátyjának unszolására mégis csak odaült az asztalhoz, de lehető távol a püspöktől. Ebéd után *Sailer* püspök hirtelen felállott és Menyhérthez lépett. — Kedves barátom, szólott hozzá, nem tennénk kis sétát? Szinte akaratlanul is engedett az ifjú Diepenbrock és félóra múlva ki volt cserélve. Egész életre szóló barátság fejlődött ki közöttük, amelynek kiváló előnyeit Diepenbrock lelki életére mutatják a bekövetkezett események. Diepenbrock felismerte hivatását, a katonairól a papi pályára lépett, amelyen áldásdús működésével és az Egyház védelmében tanúsított hősie magatartásával mint Boroszló bíboros főpapja nagy dicsőséget szerzett Istennek, de még saját nevének is.

IV.

„Keresetek és találtok.”

A barátság kérdésében az egyik legfontosabb: *megtalálni az igazi jóbarátot*. „Keresetek és találtok” (Mt. 7, 7.), mondja Jézus és a görög Bölcs: „Ha helyesen keressz, találni fogsz.” Nem mondom, hogy az embernek okvetlenül szüksége van baráti szívre. Sem a parancsok, sem az evangéliumi tanácsok közt nem találjuk a felhívást jóbarát keresésére. Ez inkább csak Istennek különleges ajándéka, amely tekintve egyesek jellemét, természetét, hajlamát, bizonyos értelemben szükséges is lehet. Míg mások viszont nagyon jól elvannak nélküle is. Nem minden fácskának van szüksége támaszra, hogy szépen a magasba nőjön. Azt azonban elmondhatjuk, hogy nincs senki, akinek a jóbarát nagyon hasznos ne volna, ha ugyan ilyet talál, ha Isten ilyennel megajándékozta. Szépen mondja a költő is:

Keskeny, rögös az élet útja,
Mely az igaz boldogsághoz vezet,

Keress azért magadnak jóbarátot,
Ki hű kezével vezesse léptedet.

Keress magadnak! Ámde, hogy sikerrel keress, ez már bizonyos feltételektől függ. Hogy érdemes és alkalmas légy jóbarát birtoklására, 1. először is magadnak *jónak* kell lenned. Maga az Úr hívja fel erre figyelmünket. „Ki az Urat féli, — olvassuk az Írásban — hasonlóképen jó barátságra is tesz szert: mert mint ön maga, olyan lesz a barátja is.” (Jéz., Sir. fia 6, 17.) Különben már a pogány világ is tudta, belátta ezt. „Rossz emberek nem lehetnek jóbarátok”, mondotta *Xenophon*.

2. Ha tehát szíved a jóbarát szükségességét érzi, tisztítsd meg szívedet a rossz, a rendetlen hajlamoktól, vagy legalább vedd fel komolyan a csatát ellenük és egyben kérd az Urat, akitől „minden jó adomány és minden tökéletes ajándék vagyon” (Jak. 1, 17.), hogy küldjön neked olyat, aki neked ebben a nagy munkában segítségére legyen. Mert, amint már előre is mondhatjuk, az igazi barátságnak a legfőbb és első célja, hogy általa jobbak legyünk, valamiképen Istenhez közelebb jussunk. Ezzel függ szorosan össze a barátságnak minden egyéb előnye is.

3. A keresésnél azután helyes ösvényen indulj és óvatosan járj. Ne légy mindjárt mindenkinek bizalmasa és mint a folyondár, a repkény, ne fond mindjárt éltedet másnak

életfájára. Előbb sokat imádkozzál és fontolgasd, vajjon megvannak-e barátnőjelöltődben az igazi barátság alapfeltételei. Ezek pedig: a) a közös, azonos hitelvek és világnézet. Ezek, mint a bevezetésben említettük, csakúgy a világtörténelemnek, mint egyesek élet-történetének legvégső mozgatói. Az ember megközelíthet más világnézetűeket is a kellő óvatossággal, szeretettel, segítő szándékkal. De mint *bizalmas jó barátnő* csakis akkor, ha már az alapelvek azonosak. Ellentétes hitelvekre sohasem lehet igazi, szolid barátságot, annál kevésbé igazi, boldog életközösséget (a házasságban) építeni. b) A másik alapfeltétel a tisztaságra, erényre törekvő jellem. c) A harmadik a közös cél, amely elsősorban a kölcsönös épülés, jobbítás legyen. d) Ezekután következik csak a lelkeknek az a harmóniája, amely nélkül a barátkozás amúgy sem indul meg, amelyről még alább megemlékezünk.

V.

Az igazi barátság előnyei.

Szeretetgyakorlat.

A barátság előnyei: a) elsősorban az alkalom szeretetet gyakorolni. Ebbe is az embernek bele kell iskolázkodnia. No és erre egyik legjobb munkatér: a barátság. A barátban van valaki, akiért az ember imádkozzék, akivel jót tegyen, akiért áldozatokat hozzon.

Javítás.

b) És ez a jótékony áldozatkészség főképen *egymás javításában* nyilvánul meg. Az igazi jóbarátok egymást kölcsönösen buzdítják a jóra, a kötelességek hű és kitartó teljesítésére és ebben egymásnak lehetőleg segítséget is nyújtanak.

Figyelmeztetés.

c) De semmiben sem oly jótékony és nagy kihatású az igazi barátság, mint mikor egy-

más hibáira való kölcsönös, tapintatos figyelmeztetésben nyilatkozik meg.

Ez bizony nem kis feladat és nem kis nehézséggel kapcsolatos, de elmondhatjuk, hogy egyben az igazi barátságnak igazi próbaköve is. Olykor mily nehéz és áldozatos, csaknem hős cselekedet mást hibájára nyíltan és őszintén figyelmessé tenni. Sokszor még a legforróbb szeretet is visszariad ettől a feladattól. Pedig minden józan egyén higgadt óráiban beláthatja, hogy az reá a legnagyobb jótétemény, ha őt hibáinak eleven tudatára ébresztik. Két jóbarát megteheti azt, hogy ebben egymást kölcsönös szent ígérettel le is kötik és szinte kötelezik az egymáson észrevett hibák őszinte közlésére. Ámde ebben a két jóbarátnak, ha még úgy is szeretik egymást, *nagy tapintattal* kell eljárnia. A figyelmeztetés előtt mindkét fél imádkozzék, hogy Isten adja meg a helyes látást, a teljesen tiszta jószándékot és okos szavakat. Azután tanulmányozzák mindketten, hogyan veszi fel a másik fél leginkább a figyelmeztetést. Mert hiába, az ember csak ember. Nagyon függ a jellemtől és vérmérséklettől, hogy kinek mit, mikor és hogyan lehet haszonnal megmondani.

Azpedig, akinek hibáját megmondták, fogadja mindig észrevehető hálával, hogy a másznak máskor is legyen bátorsága a szeretetnek ezt az oly kitűnő, de oly nehéz cselekedetét

vele szemben gyakorolni. Még ha a jó barátnő hibádat illetőleg tévedett és téged félreértett volna is, hallgass. Ne légy izgatott és nem-tetszésedet valahogyan el ne áruld! Köszönd meg akkor is hálával a figyelmeztetést. Mert ha nem így járnál el, alig veszi barátnőd magának másodszor is a bátorságot, hogy hibáidra figyelmedet felhívja. Pedig légy meggyőződve, hogy amint néked legnagyobb bajod és szerencsétlenséged a te hibád, úgy nincs is nagyobb jótevőd, mint aki téged azoktól szabadulni segít.

Emberismeret.

d) A barátkozásnak végül nem kis előnye, hogy bennünket emberismeretre segít. Az előtted feltároló szívben, ha van jó megfigyelőképességed, megismerheted az embert az ő előnyös, de hátrányos tulajdonságaiban is. Tanulhatsz tehát megbecsülést, de egyben türelmet, elnézést és megértést is. Az emberek kölcsönös érintkezésben ritkán teljesen őszinték egymáshoz. Szavaik nem ritkán csak arra jók, hogy gondolataikat leplezzék. Ámde a jóbarátok egymásban, mint tükörben, látják az igazi embert. És ezt az ismeretet úgy saját javukra, mint mások előnyére nagyon jól kiaknázzhatják,

---

VI.

A barátság zátonyai.

Jaj volna, ha a barát megválasztásában helytelen utakra tévednénk, és így „rossz baráttra” akadnánk, ha ugyan lehet egyáltalán „rossz barátrol” beszélni. — A rossz ember ugyanis talán cimbora, de igazi, jó barát sohasem lehet. Az eredmény az lenne, mint ami a borral történik, ha ecetes hordóba töltik. Maga is ecetté változik.

Rossz, helytelen és veszélyes pedig a barátság, valahányszor azt már nem lehet Istenre visszavinni, ha nem vezet végelemzésben Istenhez, a legtisztább szeretethez.

Ilyen pedig a barátság, valahányszor az érzékeken akad fenn és az érzéki jóleső érzésen kívül egyebet nem keres.

Az érzéki barátság szimptomáit Szalézi Szent Ferenc a következőkben állapítja meg.

Az érzéki barátság elárulja magát:

a) a beszélgetés *módjában és tárgyában*.
Miről beszéltek és hogyan? A téma elég nemes és hozzátok méltó-e? Megfelel-e a barátság

legelső céljának, ami a kölcsönös épülés, vagy legalább is nincs-e ezzel pozitív ellentétben? És a modort nem jellemzik-e bizonyos érzéki momentumok, bizonyos szerelmi vallomások, amelyeknek köztetek semmi helye, értelme nincs?

Az érzéki barátság további jele:

b) a vakság, amely az ítéletet elhomályosítja és a lelket szinte elbódítja, megszedíti. Míg ugyanis a nemes barátság, amely a szellemben gyökeredzik, tisztán lát és értékkel, addig az érzéki barátság csak egyet lát, a magának kirajzolt, magának megfestett ideált és más egyebet semmit sem lát és az ideálon sem lát mást, mint csakis azokat a színeket, amelyeket az érzéki szeretet vérbe mártott ecsete festett rá.

c) Az érzéki szeretet továbbá felveri az összes többi nemtelen szenvedélynek mozgalmait és viharos, háborgó tengerré teszi a szegény szívet. Az ily szerencsétlen szív aztán olvadoz, majd megint nyugtalan, féltékeny, ha akadályokra talál, akkor tajtékszik, dühöng, rombol és megtörik, mint a háborgó tenger hullámverése a parti szirteken.

d) Felszakítja az érzéki szeretet a mindenki iránt tartozó szeretet aranyszövetét s meredek lejtőt alkot a legalacsonyabb, a testi szeretet örvényeibe. Megássza az angyali erénynek sírját s így megfosztja a leányt

minden díszétől és értékétől. Minő katasztrofó!

Egy tapasztalt lelki vezér (Msg. Gay) ez ügyben a következő megjegyzést teszi. „Azt ugyan meg tudom mondani, hogy két leány között az érzéki barátság hogyan kezdődik, de azt nem tudom vagy inkább nem merem megmondani, hogy hol végződik. De azt jegyezze meg a leány, hogy amint elkezdi barátnőjét így szeretni, illetőleg ily szeretetet önmagával szemben barátnője részéről megengedni, oly mértékben kezd meghalni az *igazi* szeretet számára. Elhagyja a szeretetnek tiszta, békés mennyországát és a fellegek és viharok alacsony vidékére száll alá. Méreghez nyúlt és akarva, nem akarva is, barátnőjének mérget kever. A gonoszlélek olyanokat, akik egymás közt érzéki barátságot szőnek, bátran magukra hagyhatja. Nincs már szükség reá. Az ő munkáját majd elvégzik azok egymás közt.”

Azért kezdetben állj ellen! és szívednek megszentelt oltárán mást, mint szentképet ne tűrj, mást, mint szent lángot ne gyujts, a tiszta szeretet, a nemes és ideális barátság lángját.

VII.

Ami a barátságot megsemmisítheti.

Némelykor a legideálisabban indult és nemes barátságok is lassanként tönkre mehetnek. Nem mindig megy ez egyszerre. A fa is akkor reped csak meg, mikor már lassan-lassan nagyon kiszárad.

Türelmetlenség.

a) Megsemmisítheti a barátságot a türelmetlenség a barát hibáival, ügyetlenségeivel szemben. Még a legtisztább barátságban is, mint általában minden szeretetben, van valami egoizmus. Ez a különben talán nemes egoizmus megkívánja, hogy barátjában csak az ideálist, tökéleteset szemlélhesse. Ámde ez nem megy mindig. Mi emberek vagyunk. Ha most már a barát ajtóstul-kapustul rontva be, minden gyim-gyomot egyszerre akar barátjában megjavítani, ezzel a barátság gyöngyét összetöri.

b) Van, aki viszont nyers egoizmussal a

barátság örve alatt csak jogot akar szerezni, hogy kritizálhasson, fölényt gyakorolhasson, kiaknázhasson. Barátnőjét úgy szereti, mint elnyűtt ruháját, mert azt már nem kell kímélni.

A kiaknázó barátságra pompás példát rajzolt meg Wilde Oszkár a *The devoted friend* című szellemes kis cikkében.

Ügyetlen bizalmaskodás.

c) Az ügyetlen és túlságos bizalmaskodás is megrontója lehet a különben ideális barátságnak. Jegyezd meg, hogy a jó barátnő azért még nem gyóntatóatyja. És ha az akarna lenni és talán minden lepel valójában lehullanék előtte barátnője lelkéről, ezzel megszűnnék az a bizonyos titokzatos-ság, amely a barátságnak egyik fő vonzóereje.

d) A korban, rangban, főleg vallásos meggyőződésben való egyenlőtlenség amint a boldog házasesetnek, úgy a barátságnak is egyik fő megölkje.

Távollét.

e) Végül a távollét. A régi görögöknél, mikor egymástól elváltak, szokásban volt tesszárát adni. Kettétört fadarab volt ez, amelynek egyik felét az egyik, a másik

felét a másik tartotta, őrizte meg. Ha azután a jó sors őket talán évek múltán megint összehozta, ismét egybeillesztették a tesszárát és ezáltal a régi barátságot igazolták, mintegy legitimálták.

Nagyon könnyen megeshetik, hogy a mi baráti tesszáránk már nem illik egybe évek múltán. Hiába, a korról, viszonyokkal mi is változunk és a régi barátság legfeljebb már csak kegyelettel őrzött relikviáink, emlékeink közé tartozik. Ebből is láthatjuk, hogy a barátság nem a végső szeretetforma. Ez csupán az Úr Istennek szeretete. A távoli barátság többnyire már csak a barátságnak halotti maszkja. Az örök barátságoknak, amelyek még a másvilágra is átnyúlnak, alapja, kapcsa csak az lehet, aki maga is örök és változhatatlan.

VIII.

Néhány típusa a leánybarátságoknak.

Csaknem minden leány életében jelentkezik a fejlődésnek az a korszaka, midőn szívét már nem elégíti ki az édesapának, édesanyának s testvéreinek mégoly gyengéd és gondos szeretete sem, nem tudja otthon tartani az apának mégoly nagy tekintélye s a családon kívül is keres magának valakit, akitől boldogságot remélhet.

Az első, ami neki a sóvárogva sejtett boldogságot felkínálja: a *barátkozás*, ha ugyan nem mindjárt a korai szerelem, amely, mint Dantenél is látjuk, a barátságot is megelőzte. A tapasztalt megfigyelők tudják, hogy ez bizony nem a legritkább eset. Oh és minő öröm az iskolatársak között őszinte barátnőre akadni, aki kész velünk örömet, fájdalmat megosztani, akivel lehet oly közös belvilágot felépíteni, amelyen mindenki és minden kívül áll. Mily édes érzés, mikor valakivel már mindenünk közös, a könyvek, az írka, a toll, a papír s főképp a gondolatok és

a titkok. Jóleső érzés tudni, látni azt, hogy a kívülállók minő irigységgel látják ebből a közösségből való kirekesztésüket s a két szívnek boldog összeolvadását. Mindez a leányszívben s leányéletben sokkal intenzívebben jelentkezik, mint a fiúknál. Isten ments, hogy mindjárt pálcát törjünk az ily egyébként ártatlan barátkozás felett, mert miként fejtegettük, sok előnyt is hozhat a fejlődő leány lelki életére. Hiszen a barátság kölcsönös gazdagodást jelent számukra. Minden leány ugyanis barátnőjében talál valamit, ami vele hasonlatos, mert a hasonlóság minden szeretet alapja; de talál valamit, ami eltérő, ami benne nincs meg s amit tőle remélhet. Ezt éppen a „nagyok” neki nem tudják megadni. De jaj, ha a felajánlott szeretet viszonzásra, elfogadtatásra nem talál! Minő szerencsétlennek és elárvultnak érzi magát a szegény szív!

a) Többnyire minden osztályban van egy-egy leány, aki előnyös külső és belső tulajdonságaival, bizonyos eleganciájával, előkelőségével kitűnik, a többiek csodálkozását, irigységét magára vonja s akinek barátságáért sokan féltékenyen versenyeznek. Az egyetlen, szerencsés választottnak éppen azért nincsen nyugta. Az ő kiváltságos helyzete a többit nem hagyja közömbösen. Mennyi intrikát és túsúrást kell e miatt elszenvednie! Nem

csoda! hiszen a kizártak e miatt borzasztóan szenvednek.

Maga az a bizonyos „kiválóság” is jól tudja, hogy ő a sok közül csak egyet tett boldoggá és sokakat szerencsétlenné. Ha kissé hajlamos a kokettségre, még tetszik is neki, hogy ő minden szív felett uralkodik a nélkül, hogy magát nekik odaadná.

Ily kis tragédiák csaknem minden iskola falain belül lejátszódnak és előjátékai az élet nagy tragédiáinak. Azok a szenvedélyek, melyek most még aránylag kicsiben mutatkoznak, azonban már elég nagyok arra, hogy a kisleány szívbékéjét és derűs boldogságát feldúlják. Később nagyra nőhetnek és megrontói lehetnek az egész életnek. Azért jó oka van a lánynak, hogy ilyen szeretetféltségéből eredő irigység és egyéb velejáró rendetlen indulatok ellen a harcot energikusan felvegye és folytassa.

b) Ugyanez a jelenség gyakran megismétlődik felnőtt leányoknál is, akik régésrégén lerázták az iskola porát. Családban nem tudtak elhelyezkedni, egyedül vívják az élet csatáit s viselik a létfenntartás küzdelmes gondjait. Bizonyos ösztön kényszeríti őket, hogy hasonló sorsú barátnő után nézzenek, akiben megtalálják azt a vigaszt, támaszt, azt a gyengédséget, amire szívük annyira éhes, s aki a nélkülözött, meghitt otthon édességéért őket kárpótolja. Igen sokszor azonban egy-

másnak belsőbb megismerése szétfoszlatja az ábrándokat, illuziókat és a leplezett hibák és gyengeségek sok gyanúsításra, csipkelődésre irígységre és féltékenységre adhatnak okot és alkalmat. Meg aztán mindenféle barátságban, amely nem tisztán a természetfelettire épít, előbb-utóbb vége szokott lenni. A barátnő szívét más szeretet hódítja el, legyen az akár isteni, akár emberi s így a baráti szeretet kizárólagosságát fel kell mondania. Nos és most a másik fél részéről beáll a tragédia. Nem tud belenyugodni a veszteségébe. Mindenféle eszközhöz nyúl, nem ritkán nemtelenhez is, hogy a másiknak boldogságát elgáncsolja. Kész a másik szerencsését, amelyet tisztességes házasságban vagy esetleg a zárdában feltalálna, tönkre tenni, hogy ha már ő boldogtalan, legyen boldogtalan más is. — Az ilyen csúfos kísérletek másokban talán humoros hatást fejtenek ki, pedig inkább részvétet érdemelnek.

Ismét intő jel, hogy a barátságban ne keress mást, mint amit az megadni tud és hivatott.

c) Vannak viszont az ily beteges alakokkal szemben nők, akik a szenvedélyes barátkozás iránt szinte érzéketlenek, és majdnem képtelenek arra, hogy másik nőt kizárólagos vonzalmukkal ajándékozzanak meg. Ők ezeket az energiákat a nemes és jogos szerelem számára tartják fenn.

Egészséges kedélyű nők ezek, akik tudnak szeretni a nélkül, hogy szerelmesek lennének. Hiszen ők is tudnak azért jóbarátnők lenni, de náluk a barátság nem azonos a csókkal, öleléssel, olvadozással és ábrándozással. Egy-egy elválás nem ejti őket ájulásba és az elmaradó levél miatt nem esnek kétségbe.

Es íme, éppen az ily női jellemek, amelyek a barátságot esetleg nélkülözni is tudják, fejtnek ki leánytársaikra legnagyobb vonzóerőt, főképen azokra, akik érzik, hogy ők ilyen magatartásra nem volnának képesek.

Igen, az imént vázolt női jellemek, míg éppen bizonyos hűvösségükkel, szellemüknek bizonyos férfiaságával szenvedélyeket ébresztenek leánytársaikban, jómaguk szilárdan és egyenesen haladnak előre, hogy saját álmukat megvalósítsák. Ha vérzik is a szívük, de biztosan nem a barátság miatt.

IX.

Az ideális barátság néhány feltétele.

Szenvedélymentesség.

Az igazi barátság nem ismeri a görcsös ragaszkodást, sőt egyik lényeges jele a *szenvedélymentesség*. Ha a szerelemmel hasonlítom össze, olyan a barátság, mint a gyümölcsöző, termékeny, kellemes ősz a nyár hév melegéhez. Valami semleges dolog a barátság, amelyet feltalálhatsz, és pedig lényegében azonosan, minden nemben és korban egyaránt. Csupán a rossz emberekben hiába keresed.

Általában elmondhatjuk, hogy fennkölt, finom, tapintatos lélek kell ahhoz, hogy az igazi barátságot élvezni tudja.

Önzetlenség és alázatosság.

Leginkább képesek és alkalmasak a barátságra, kik legkevésbé vannak eltelve önmagukkal, akik éppen azért tudják más erényét és előnyös tulajdonságait megbecsülni és

megbámulni, akiknél nem az a fődolog, hogy tessenek, hanem hogy másnak használjanak és örömet szerezzenek. Szóval azok az igazi jóbarátok, akiknek már sikerült önmagukban az „én” bálványát lerombolni és akik igazán *alázatosak*, akik már hálásak tudnak lenni minden kenyérmorzsáért, amelyet a jó Isten nekik mások által juttat.

Nem annyit jelent ez, hogy mi magunkat barátnőnkkel szemben valami alsóbbrendű s értékű lénynek képzeljük, hanem igenis azt a meggyőződést követeli meg tőlünk, hogy mi is csak sokban fogyatékos, gyarló emberek vagyunk, akiknek éppen azért nagy belátással és elnézéssel lehet s kell barátnőnk hibájának javításába fogunk ugyanavval a tapintattal, mint amellyel mi is szeretnők, hogy a mi hibáinkat gyógyítsák.

Igen! És ezt újból hangsúlyozzuk, — a barátságához, hogy igazi és tartós legyen, jó csomó *alázatosságra* van szükség. Mert mint minden szeretet, úgy a barátság is a javak kicserélésében és így elsősorban a kölcsönös *javításban* nyilvánul meg. Ámde alázatosság nélkül hiányozni fog bennem a bátorság, a kedv és főleg a tapintat, hogy barátnőm hibáját érintsem, azt előtte felfődjem. Hiszen ez mindig azzal a veszéllyel jár, hogy szimpátiáját, amelyet pedig oly nagyra becsülök, elvesztem. Hiába! emberek vagyunk, és pedig többnyire átlagemberek. A lelki világoosság bennünk

igen gyakran oly fogyatékos, hogy az oly barátokat, barátnőket részesítjük előnyben, akik reánk nézve „kényelmesek” s minket se szóval, de még magatartásukkal és példájukkal sem figyelmeztetnek gyengeségeinkre. Az pedig magyarázatra szintén nem szorul, hogy annak is, akit figyelmeztetnek, sőt annak még inkább ugyancsak *alázatosságra* van szüksége, hogy a figyelmeztetésből hasznot vonjon. Hiszen még rendszeren az is fájni szokott, ha feljebbvalóink igyeksenek minket javítani, mennyivel nagyobb lelki erő kell ahhoz, hogy olyanoktól fogadjuk ezt el, akiket magunkkal teljesen egyformáknak tartunk. Pedig jól jegyezzük meg, amint köztünk és barátnőink közt már nincs semmi különbség és mi mindenben teljesen beértük őt, ezzel a barátság is elvesztette értelmét, éppen úgy, mint mikor már semmi adnivalónk nincs és nincs is kedvünk magunkat odaadni, a szeretet is kialudt szívünkben.

Közös ideál és cél.

A kitartó barátságokat továbbá a közös ideálokért való küzdés s közös munka teremti. Ha ez nincs meg, akkor a barátság alig lesz több a játékszernél és a haszontalan időtöltésnél. Csak ahol megvan a közös célért, és pedig hozzánk méltó, érdemes célért való lelkesedés, ott fogja a barátság kiállani

azokat a próbákat, amelyeknek az idő, a csalódások és a szív természetes változandósága feltétlenül alávetik.

Életszentség.

A barátság zenitjét a szentségben éri el. A szentség állítja be ugyanis az embert a legmagasztosabb célért, ideálért való küzdelembe. És ha a szent ebben a törekvésben, küzdelemben elvtársra talál, ha oly egyénnel találkozik, akinek a szeméből ugyanazokat a nagy gondolatokat olvashatja ki, amelyekért ő lelkesedik és ha a másíknak szemébe tekintve ugyanazt az istenszeretetet látja felvillanni, akkor szövődik az oly ideális, oly isteni barátság, amelynek még odaát az égben is folytatása lesz és vég nélkül fog tartani.

X.

Leányok és fiúk.

Lehet-e leányok és fiúk közt szoros értelemben vett barátságról szó? Beszélhetünk-e egyáltalán nő és férfi közt, eltekintve a gyermeki vagy testvéri viszonytól, oly belső és bizalmas szeretetkapocsról, amely tisztán szellemi, lelki téren marad s nem nyúl bele előbb-utóbb az érzéki életbe, nem elegyedik azzal az ú. n. „lelki ösztönnel“, amely a két nemet egymás felé hajtja, hogy a szerelemre és ennek végcéljára, a házasságra disponálja? Mindenesetre mutat fel a történelem, éspedig elég számban eseteket, midőn a férfi és nő között tiszta, Isten szíve szerinti, ideális barátság állott fenn, pl. Jeromos és Marcella, Ambrus és Monika, Szalézi Szent Ferenc és Chantal Szent Franciska közt.* Újabban Stolz Albán és Meynecke Júlia között szövődött ily ideális

* V. ö. Dr. Mich. Müller: Die Freundschaft des H. Franz v. Sal. und der H. Johanna von Chantal. Eine moralhistor. Studie. 1923.

barátság, tisztán levélváltás által, amely előbb Júliának a katolikus vallásra való megtérését eredményezte, de aztán fennmaradt ennek boldog haláláig. Hogy ez a barátság, jóllehet elég benső és bizalmas, de mégis mennyire szellemies volt, abból gondolhatjuk, hogy a barát és barátnő az életben sohasem találkoztak. Ámde be kell vallanunk, az ilyen ideális barátságok, mégis csak kivételesek, amelyeket az élet költszetének csak ritkán sikerül produkálnia, mert csak nagy ritkán talál erre igazán alkalmas alanyokat és körülményeket. Mi pedig itt nem a kivételesről, hanem a rendes és megszokottról akarunk szólni.

Ki kell tehát jelentenünk, hogy rendes körülmények közt, ha nincs megfelelő házassági remény és szándék, férfi és nő közt baráti viszonyt szőni annyit tesz, mint a tűzzel játszani és a jövőt, a lelket, az örökévalóságot nyilvánvaló veszélynek tenni ki.

De tisztázzuk a fogalmakat!

Mikor azt állítjuk, hogy a leánynak, ha nincsenek meg a közeli házasság feltételei, bizalmas *barátságot kötnie fiúval* nem szabad, ezzel éppen nem mondjuk, hogy fiúkkal *barátságosnak* sem szabad lennie.

Nagyon érthető és természetes, hogy a fiatal leányon jóleső érzés vesz erőt, ha a társaságában fiúk is vannak és azokkal szívesen és kellemesen tudja az időt tölteni.

Kifogástalan dolog, ha a leány nem férfigyűlölő, hanem tudja a férfinem előnyeit értékelni. És szomorú volna, ha a leány nem tudna a társaságban, amelyben férfiak is vannak, azokkal szemben vidám, figyelmes előzékeny lenni a nélkül, hogy mindjárt be ne gyulladjon és bizalmas viszony kifejlődésének útját ne tudná állani.

Sőt kell, hogy az ily társaság a felnőtt leánynak gyakorlóteret, alkalmat nyújtson, hogy ne mindjárt a szívével, hanem az eszével is gondolkodjék, szívét, ha kell, két marokra fogja és keze közül egykönnyen kiosonni, megszökni ne engedje.

Nem! ezt nem szabad tennie még akkor sem, ha egyik-másik fiatalember iránta szokatlan és megkülönböztető érdeklődést tanúsít is. Ilyenkor kell megmutatnia a leánynak azt az erkölcsi erőt, amelyet hosszas lelki önművelés által szorgosan gyűjtögetett.

Különösen akkor nagyon aktuális ez, ha a helyzet a leányt arra kényszeríti, hogy férfiakkal együtt tanuljon, dolgozzék, kenyerét együtt keresse. Ily helyzetekben a férfi akárhányszor a szegény leányt csak szenvedélye játékszerének, szabad zsákmánynak tekinti, főleg oly esetben, midőn az tőle függő viszonyban is van, s kenyerét tőle kapja. Ilyenkor kell a jellemes leánynak megmutatnia, hogy más barátságosnak lenni és más barátkozni.

Be kell ilyenkor a leánynak bizonytania, hogy előtte a lelki, erkölcsi értékek minde- nekfelett vannak ő azok feláldozására semmi áron sem kapható.

Viszont az ily helyzetek a leányra nézve kitűnő életiskola is, amelyben megtanulja ismerni az embereket, bizony nem a leg- előnyösebb oldalukról is, és ez a tapasza- lata még egykor nagy hasznára válhatik.

Amde éppen a vázolt helyzetek alkalmat nyújtanak, hogy a leány és férfi közt *barát- ság* támadjon.

Mint vélekedjünk erről?

Miként már jeleztük is, szinte lehetetlen- nek tartjuk, hogy leány és férfi közt oly barátság álljon fenn, mint teszem azt, két leány, avagy két férfi közt.

Isten ugyanis, mint ezt a „Leányhivatá- sokban” bővebben kifejtettük, hogy az ő remekművének, az emberi nemnek fennma- radását és terjedését biztosítsa, a természe- tet szinte vasszerkezettel látta el. Beleoltotta az emberbe a hármass ösztönt: a lelkit, a testit és a szülői ösztönt, és e hármass oly szorosán szőtte, fonta, kapcsolta össze, hogy az egyik szinte szükségszerűen a másikba visz, sodor s csaknem kényszerít. A termé- szet a lehetőség szerint nem nyugszik addig, míg csak a Teremtő által kitűzött céljához nem jutott. Az ember Isten kegyelmével és erős akarattal aránylag elég könnyen tud

egészen tiszta életet élni, ha arra magát magasabb célok megvalósítása céljából hivatottnak érzi. De ráállani — a másneműekkel való barátkozás által — a természet lejtőjének szegélyére s azon le nem csúszni csak kevés kiváltságosnak adatott meg. Erre csakis olyanok vállalkozhatnak, akikben nem csupán a legtisztább szándék van meg, — ennek meglétét oly könnyen és szívesen hitetjük el magunkkal — hanem, akik ezenkívül, mint Stolz Albán mondja: „Magasztos és erős lelkületre is már felküzdötték magukat.“

Ha mi, átlagos emberek, és ilyenek vagyunk többnyire valamennyien, a másneművel való barátság lejtőjére rá merünk lépni és azon meg akarunk maradni, ez vagy egyáltalán nem fog sikerülni, vagy pedig csakis olyan lelki erőfeszítések, csaták és küzdelmek árán, amelyek lelki életünket tönkre teszik, szívünket össze-vissza zúzzák, vérezik és egyáltalán nem fizetik meg azt, amibe kerültek.

A leányra nézve még hozzá ez a barátkozás különös veszéllyel is jár. Nála ugyanis, mint a „Leányhivatásokban“ kifejtettük, már a lelki ösztön hatalmas lángokat vethet és teljesen hatalmába ejtheti, és a testi ösztön, amely a veszélyre figyelmeztetné, még mindig szunnyad. Így aztán sokkal könnyebben s gyorsabban sodródik a nem is sejtett ve-

szély és örvény felé, mint a fiú, akinél a hamarabb jelentkező testi ösztön már a barátkozás elején felemeli tiltakozó szavát, „vétóját”.

XI.

Néhány példa.

Akárhány fiatalember s leány vallomása, akik egymással *csakis* barátságot akartak kötni és tovább nem menni, igazolja a fent elmondottak igazságát.

a) Egy fiatalember, aki a papi pályára készült, megismert egy leányt, aki rokonszenvét nagyon megnyerte. A leány is tudott a fiú hivatásáról. Éppen azért úgy gondolták, tervezték, hogy csupán tiszta szellemi lesz a szeretetkapocs köztük és óvakodtak minden csóktól vagy egyéb szeretkezéstől.

A fiú letette az érettségét. A vakációról — amely egy időre elválasztotta őket — a fiú visszatérvén, kijelentette a leány előtt, hogy végrehajtja megmásíthatatlan szándékát és a szemináriumba lép, pappá lesz. És a leány? „Hiszen nekem — szólt — voltaképen örülnöm kellene, de beláthatod, hogy ez nekem rettentően fáj.” A fiú azért csak pappá lett. De bevallotta egyik jóbarátja előtt, hogy a barátság, mint utólag észre-

vette, mégis csak több volt már a barátság-nál. Önvád is kezdte gyötörni, hogy ennek a szegény leánynak későbbi boldogságát tönkre tette, mert ha férjhez talál is menni, azt a másik férfit már nem tudja úgy szeretni, mint hitvesnek kellene.

b) Egy másik teológusjelölt ugyancsak a legtisztább baráti viszonyt akarta ápolni egy leánnyal, jóllehet a természetösztön ébredése figyelmeztette, hogy esetleg nem jó vége lesz a dolognak. Ámde ő, bár küzdve-csatázva, de ki akart tartani az „ideális barátságban“. Később valaki, már mint teológustól megkérdezte, hogyan is képzeli, gondolja ő a jövőt? „Én — felelte — a magam részéről úgy hiszem, meg tudom hozni az áldozatot.“ „És ha a leány jelentené ki — folytatta a kérdező — a maga részéről, hogy szakítani már nem tud, ez őt szerencsétlenné tenné és ki tudja, mire vinné?“ A teológus erre nem tudott felelni, de csakhamar búcsút mondott a szemináriumnak s a papi pályának.

c) Őt teljesen ideális gondolkodású 18—19 év körüli gimnazista egymás közt kis baráti olvasókört alakított. Felvetődött köztük az eszme, nem volna-e jó egy-két leányt is ebbe a bizalmas körbe belevonni. Soká tanácskoztak. Egyiküknek egyáltalán nem tetszett a gondolat, a másik sem értett vele teljesen egyet. A többi három azonban nagyon kardskodott mellette. A cél, amelyet a leányok

bevonásával kitztek, teljesen észszerűnek látszott: az olvasmányok felett folytatott eszmecsereből megismerni a nők gondolatvilágát, no meg aztán megszokni a leányokkal való elfogulatlan érintkezést. Meghívtak tehát két testvért, egyetemi hallgatónőket, akiknek egyike 19, a másika 21 éves volt. A fiúk valamennyije, már csak koruknál, de egyéb körülményeiknél fogva is kizárta az esetleges házasság gondolatát. Csupán ideális baráti összeköttetésről volt szó. Eleinte ment is a dolog. De csakhamar beálltak a gyengédkedések, kedveskedések. Hárman, akik nagyon a terv mellett voltak, csakhamar észrevették, hogy a leányokkal nagyon jól megértik egymást. Nevezzük őket A, B, C-nek. A tragédia ott kezdődött, amikor A és B ugyanabba a fiatalabb nővérebe szeretett bele. Most aztán kezdődött a féltékenykedés és torzsalkodás. A belátva a jövő reménytelenségét, feladta a csatát és visszavonult. Így ez a nehézség úgy-ahogy megoldódott. Ámde csakhamar észrevették valamennyien, hogy kis összejöveteleikben maga az olvasás és eszmecsere nagyon is háttérbe szorul s elveszti minden jelentőségét a személyes szimpátia ápolásával szemben. Az olvasókört tehát mint ilyet, csakhamar feloszlatták. Az idősebb nővér, akibe C szeretett bele, csakhamar valaki mással jegyet váltott és férjhez ment és ezzel, bár akarat-

lanul, C-nek életkatasztrófáját megpecsételte. De az ifjúkori ú. n. barátságának leginkább B adta meg az árát. Látva szerelmének reménytelenségét, züllésnek adta magát és elmerült a bűnben.

Az, aki az egész ügyről referál, állítólag több ily „olvasókörről” tud, ahol hasonló, avagy még szomorúbb katasztrófák játszódtak le.

A természetet megcsalni nem lehet. Ha rendes medréből akarjuk kiterelni, bosszúját el nem kerüljük.

Azok a leányok, akik tisztán csak „baráti” viszonyt akarnak fiatalemberrel fenntartani, a tapasztalás szerint a házasságra egyelőre semmi kedvet, hajlamot sem éreznek. Később, évek múltán, mikor elemi erővel tör fel bennük a vágy anyává lenni, kínosan veszik észre, hogy arról már lekéstek. Míg érdeklődésüket az a bizonyos „barát” lekötötte, kérőket, udvarlókat szalasztottak el, akikkel boldogok lehettek volna. Igaz! talán őrangyalai voltak annak a bizonyos „barátnak”, de saját életboldogságuk feláldozásával. De ha történetesen később férjhez mennek is, azt a férfit, akinek pedig önmagukat örökre lekötötték, sohasem tudják már úgy szeretni, ahogy a hitvesnek kellene. És így magukat és férjüket is boldogtalanokká tették.

d) Még egy utolsó példát. Bizonyos tapasztalt lelki vezérhez egy leány és egy fiatal-

ember levélben azzal a kérdéssel fordult, nem lehetne-e egymás közt teljesen szellemies, ideális barátságot kötniök. A kitűzött cél a legnemesebb volt: egymást tiszta, lelki magaslatra felemelni. A körülmények is a lehető legkedvezőbbek voltak. Nevezetesen a leány szülei is megadták hozzá a beleegezésüket ama feltétel alatt, ha az egész baráti viszony az ő ellenőrzésük alatt marad. A férfi azt vallotta, hogy a fennkölt gondolkodású leánnyal való összeköttetése egészen más emberré tette. És íme, mégis később mindketten elismerték, hogy az ügy mégsem sikerült és ők téves utakon jártak.

Legtanácsosabb tehát, ha a leány, míg csak házasságra nem gondolhat, érdeklődési körén a fiúk kívül maradnak, vagy legalább velük igazi barátságig a dolgot fejlődni sohasem engedi. Fejlődjék a leány szépen, zavartalanul testileg, lelkileg, mint a virág a bekerített és óvott kert ölében. Keressen barátságot ideálisan gondolkodó leánytársai közt és fékezze le szívigényeit a férfibarátságra, míg csak el nem jön az eljövendő, akit Isten küld az ő választott gyermekének, akinek volt ereje, bátorsága és bizalma bevárni azt, aki őt Isten szándéka szerint boldogítani tudja és fogja.

Keresztény leány! Ne irigyeld tehát könnyűvérű, léha leánytársaidat, akik azt hitetik el magukkal, hogy nekik már minden

szabad. Kilépnék, kitörnek abból a szent zárkózottságból, amely a nőnek legszebb díszje és vonzóereje, s mohó, élvvágyó szívvel keresik az udvarlókat, barátokat, sőt barátnőknek ajánlják fel magukat. Halld csak azt a remek kis példabeszédet, amelyet Tóth Tihamér idéz egyik szentbeszédében.*

„Úgy volt a dolog, hogy az a sok szép fehér galamb, amelyik egyik gazdaságban élt, elhatározta, hogy megalapítja az EMGESz-t, vagyis az Első Magyar Galamb Szövetséget. A vezérszervező mindjárt az első gyűlésen fel is állott és így szónokolt: — Mélyen tisztelt Galambtestvéreim! Szövetségünk megalakulásával új korszak hajnala virrad fel számunkra. Elég volt az eddigi szelíd galambéletből, dúcbavonulásból, búzaszemcsipegetésből. Mi nem vagyunk alacsonyabbrendű nép, mint a baromfiudvar többi népe. És ha azok mehetnek a szemétdombra, mi miért ne mehetnénk? És ha a malacoknak szabad a pocsolyában fürödniök, miért nem szabad nekünk? Miért emlegetik, már mióta a világ megvan, galambtisztaság, galambtisztaság? . . . Mi felvilágosodott galambok tudjuk, hogy ez a galambtisztaság csak a középkorból maradt káros előítélet, amely megfoszt minket tömérdek élvezettől. Mától

* Krisztus követése (II). Az Egyetemi-templomban, 1931. december 13-án mondott szentbeszéd.

kezdve azonban nem törődünk a középkori elmaradottsággal, hanem igenis, megyünk! . . .
Megyünk szemet keresni a . . . szemétdombra! És megyünk fürödni a pocsolyába!

Egyhangú helyeslő turbékolás követte e tüzes beszédet, mindnyájan megindultak a vezér után — a pocsolya felé . . .“

Keresztény leány! aki Egyházad dísze, ékessége vagy, te ne menj velük, ne menj utánuk!

A keresztény leány is vonja le a tanulságot abból, amit Coloma a „Boy” című regényében szépen mond: „A férfiú élete kereteiben csak két nőnek van helye: az ő anyjának, és az ő gyermekei anyjának.” Ami e kettős, tiszta és szent szereteten kívül van, az mind veszélyes elcsapongás, avagy bűnös eltévelyedés.

XII.

Az egyedüli barát.

Egyik olasz költő meghatóan szép és szel­ lemdús verset írt a barátságról. A visszatérő gondolata, refrénje az, amit már Arisztotelesz az ókorban megállapított: „Kedves Barátim, nekem higgyetek, igazi barátok e földön nincsenek.” De ez ellen, úgy vélem, a leg­ több olvasóm tiltakozni fog. Pedig, pedig, ha úgy emlékezetben újra megjárjuk életünknek már eddig megtett utait, csaknem igazat kell adnunk az olasz költőnek és az ókor leg­ nagyobb bölcselőjének. Hol vannak azok a kis barátnőink, akikkel az iskola padjain szőttük az ártatlan, naív, baráti szeretet-vi­ szonyt, amelynek örökkévalóságáról akkor annyira meg voltunk győződve? Ma talán már közömbös köszöntéssel vagy fagyos mosollyal megyünk el egymás mellett. Az illúziók szétfoszlottak és az élet reális érdekei széttörték a gyengéd kapcsokat. Ifjúkori barát­ nőink legtöbbjével sem voltunk sokkal sze­ rencsésebbek. Csakhogy a csalódás most már

sokkal mélyebb sebet ütött a lelkünkön. Némely barátnő csakis addig volt hű hozzánk, míg szívét egy másik, több előnyt kínáló pályázó el nem hódította, a másik meg jelentéktelen félreértés, avagy féltékenykedés miatt kész volt egyik napról a másikra felmondani a barátságot. Meglett korunkban még ennél is fájdalmasabb tapasztalatokra tehattünk szert. Meg kellett érnünk talán, hogy legjobb „barátaink” perfid módon elgáncsolták szerencsénket, előmenetelünket, sikereinket, és mi talán felkiáltani voltunk kénytelenek: „Uram, csak a jóbarátaimtól ments meg engem, az ellenségeimmel majd csak valahogy elbánok.” Az meg teljesen megszokott eset ezen a világon, hogy a költői hasonlat szerint a jóbarátaink árnyék módjára csak addig kísérnek, míg élünk napja ragyog. De amint beborult felettünk az ég, bezzeg jóbarátainkat hiába keressük, csak hült helyük maradt meg fájó emlékebe.

Azért, ha talán némi túlzással, de nem minden alap nélkül mondja az olasz költő: „Kedves Barátim, nekem higgyetek, igaz barátok e földön nincsenek.”

Ámde a természet nem csal. Ha beleoltotta az ösztönt a méhbe a méz után, ám kellett virágról is gondoskodnia, amely azt rejtegeti. Ha boldogságszomjas szívünk jóbarát után eped, kell is *feltétlenül megbiz-*

ható, baráti szívnek lennie, aki minden igényünket kielégítheti.

Igen! van ily szív, amely nemcsak kielégíti kívánságunkat, hanem többet is tud adni milliomszor, mint amit vágyainkban megsejteni tudunk.

És ez Jézus Krisztus.

Ő az ismeretlen, az elrejtett jóbarát.

Gyakran szokták úgy ábrázolni Őt, amint az ajtón óvatosan, gyengéden kopogtat és bebocsátást kér.

Megható jelkép ez.

Igy kopogtat t. i. Jézus szerényen és meghitten a szívek ajtaján. Föjlajánlja az Ő barátságát. Mily kár, minő veszteség, hogy oly kevés, ritka szívből érkezik felelet erre a kopogtatásra! Mily ritkán hallhatja az Úr kopogtatására: „Tessék, szabad, lehet!”

Pedig az Ő Szíve *minden szeretetnek* örök ideálja, a gyermek, a tanító, a jegyes, a jóbarát szeretetének.

Gondoljunk a bethániai házra, ahova Krisztus, akinek nem volt, hova fejét lehajtsa, apostoli fáradalmi közt be-betért pihenni. Baráti Szíve vontta őt ide, ennek akart nemes kielégülést szerezni. A regényes tiberiászi tengerparton, távol a világ zajától, meghitt együttlétben kedves tanítványaival, akiket barátainak tartott és nevezett, ismét csak az atyai jóbarát ideálját adja, mutatja be.

És mikor az utolsó vacsorán búcsúzva az ő barátaitól, az Eucharishtiában búcsúcsókot nyom mindnyája ajkára és szívére, minő utolérhetetlen mintáját adja a hűséges, ragaszkodó baráti szeretetnek.

Az Olajfák hegyén nem tagadja meg a maga részéről az oly őszinte s szerető csókot még baráti szeretete perfid elárulójától sem, attól, aki neki az életben a legszomorúbb órát okozta.

És a tabernákulum örökmécse lobogó, szinte ziháló lángjával mi mást jelképez, mint az ott reánk várakozó, utánunk epedő isteni, baráti Szívet, mert mint kijelenti: „Gyönyörűségem az emberek fiaival lenni.” (Péld. 8, 31.)

Benne valóban feltalálom az ideális barát minden vonását. A jóakaratot, az önzetlenséget, a bizalmasságot és a hív, gyönyörteli szeretetet, amelynek minél inkább átengedem magamat, annál tisztább leszek.

És még egyet. Belőle hiányzik, ami annyi barátságot tönkre tesz, a változandóság, másrészt meg az unottá váló egyformaság. Ő, az Úr Jézus ugyanis mindig a *régi* és mégis *mindig új marad*. Szíve kimeríthetetlen, kifogyhatatlan, mert végtelen és éppen azért örök elragadtatásba tudja ejteni és tartani azokat, akik őt megszerették.

Mariano Cordavani olasz filozófus a „Kinyilatkoztatás és filozófia” című könyvében szellemesen és bölcsen mondja: „Ha mi már

valamiben vagy valakiben mindent megismer-
tünk és nincs már semmi kérdeznivalónk,
akkor megszűnik a csodálkozás és beáll az
unalom . . . A lelkek elidegenednek egymás-
tól, mihelyt nincs már, amit egymásnak ki-
nyilatkoztassanak, egymással kicseréljenek.”

Távol van ez a veszély az isteni Szívnél.
„A lélek kutató szeme benne nem fedezi fel
soha azokat a határokat, korlátokat, amelyek
a szeretőnek oly kínosak.”

Vannak lelkek, amelyek bár érzik a szom-
jat a végtelen után, Jézusra nem is gondol-
nak. Vannak, amelyek midőn meghittszerelmé-
nek dúsan terített lakodalmas asztalához meg-
hívja őket, mindenféle mentséget, ürügyet
találnak, csak hogy ne kelljen ebbe a meny-
nyei vendégségbe elmenniök. Mily eleven be-
állításban rajzolja ezt nekünk az Úr egyik
remek parabolájában! Olyanok is vannak,
akik, mint az evangéliumi gazdag ifjú, szí-
vesen csatlakoznának az Úrhoz, ha e miatt
nem kellene semmi áldozatot sem hozniok.
Végül vannak, akik az Úrral a belső, baráti
viszonyt visszavonhatatlanul, örökre meg-
kötötték. Az isteni szeretet az ilyenekben fel-
tétlenül győzelmet aratott és nagy örömét
és dicsőségét találja ebben a győzelemben.
Hiszen azt hódította meg, ami egyedül nem
feltétlenül az övé.

XI. Pius gyönyörűen mondja, hogy az Úr
baráti Szíve ezt a hódítását leginkább a sze-

gények közt éri el, ami az ő isteni lovagiaságára vet fényt, mert hiszen ezek mérhetetlenül többen vannak, mint a gazdagok. De senkivel sem oly lovagias az Úr Jézus, mint a kicsiny, hősiességel szemben, amelyek Őt feltétlen barátságukkal mintegy megtisztelik. Nem ritkán, mint Kis Szent Teréznel legújabb időkben tapasztaltuk, az ő kicsiny, de hősiességét az egész világ előtt kihirdeti, őket az egész emberiség elé mint örök mintákat állítja s mindenkit meghódít az ő tiszteletüknek, szeretetüknek. Hol és mikor részesült akármily tudós vagy világhódító ily kitüntetésben?

Az sem az utolsó kegye az Úrnak az ő kis barátaival, barátnőivel szemben, hogy közöl valamit velük az ő tulajdon baráti Szívéből embertársaikkal szemben.

Nagy tévedés volna azt hinni, hogy a szentek valami, a mulandóktól teljesen elvonatkozott, megfagyott alakok. Hogy is lenne az a szív hideg a földhöz, amely oly forró az éghez? Hiszen nem lehet valami hideg is, meleg is egyszerre. Nem! A szentek tudtak szeretni barátilag. De mennyire tudtak szeretni! Ők voltak a földön a legjobb, a legodaadóbb barátok és barátnők. Éppen mert valami mennyeit leheltek ki magukból, akik csak megismerték őket, azt kiálthatták az Énekek énekével: „Vonj engem, utánad futunk, kene-teid illatára.” (Énekek éneke 1, 3.)

Az a jelige tehát, hogy „nincsenek barátok”, igaz lehet, de legfeljebb csak a régi és modern pogány világra nézve.

Mi keresztények, igen, mi tudunk ideális barátságot kötni. Vagy legalább is feltétlenül barátunkká tehetjük a leghűbb, legönzettebb, legtisztább, legszeretőbb Szívet, az Úr Jézus isteni Szívét.

M. I. N. D.

TARTALOMJEGYZÉK.

I. „A szív az ember“	— — — — —	3
(„Le coeur c'est l'homme.“)		
II. A szív az Istené	— — — — —	8
III. Szabad-e Istenen kívül mást is szeretni?		16
IV. „Keressetek és találtok“	— — — — —	19
V. Az igazi barátság előnyei	— — — — —	22
VI. A barátság zátonyai	— — — — —	25
VII. Ami a barátságot megsemmisítheti	— — — — —	28
VIII. Néhány típusa a leánybarátságoknak	— — — — —	31
IX. Az ideális barátság néhány feltétele	— — — — —	36
X. Leányok és fiúk	— — — — —	40
XI. Néhány példa	— — — — —	46
XII. Az egyedüli barát	— — — — —	53

FORRÁSOK:

Hardy Schilgen: Du und Er.

Maria Sticco: Pflicht und Traum stb.

